

[Начало](#) > ... > [Парични Искове](#) > [Несъстоятелност/фалит](#) > Poland

Несъстоятелност/фалит

 ПолшаСъдържание,
предоставено отEuropean Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Срещу кого може да се образува производство по несъстоятелност?

В Полша производствата по несъстоятелност по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност (преработен текст) се уреждат от два закона:

- Закона от 28 февруари 2003 г. — Закон за несъстоятелността (Prawo upadłościowe), (Държавен вестник (Dziennik Ustaw) от 2016 г., № 1520, изменен);
- Закона от 15 май 2015 г. — Закон за реструктурирането (Държавен вестник от 2022 г., позиция 2309, изменен).

С разпоредбите на Закона за несъстоятелността се урежда производството по ликвидация, свързано с неплатежоспособност, т.е. „несъстоятелност“ (upadłość). Законът за реструктурирането урежда производствата по реструктуриране, свързани с риска от изпадане в неплатежоспособност, т.е. „производство за одобрение на предпазен конкордат“ (postępowanie o zatwierdzenie układu, членове 210—226з), „ускорено производство за предпазен конкордат“ (przyspieszone postępowanie układowe, членове 227—264), „производство за предпазен конкордат“ (postępowanie układowe, членове 265—282) и „производство по оздравяване“ (postępowanie sanacyjne, членове 283—323).

С производството по несъстоятелност (postępowanie upadłościowe) се цели да се удовлетворят вземанията на кредиторите във възможно най-голяма степен и по възможност да се запази съществуването на предприятието на длъжника. То се образува само по подадена молба и се състои от две фази: фаза по обявяване в несъстоятелност и фаза след обявяването в несъстоятелност.

Производството за одобрение на предпазен конкордат дава възможност на длъжника да сключи предпазен конкордат, като самият той получава гласовете на кредиторите без намесата на съда. Такова производство може да бъде проведено, ако спорните вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат, представляват повече от 15 % от всички вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат.

Ускореното производство за предпазен конкордат дава възможност на длъжника да сключи предпазен конкордат, след като по опростен начин е съставен и одобрен списък на вземанията. Такова производство може да бъде проведено, ако спорните вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат, представляват повече от 15 % от всички вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат.

Производството за предпазен конкордат дава възможност на длъжника да сключи предпазен конкордат, след като е съставен и одобрен списък на вземанията. Такова производство може да бъде проведено, ако спорните вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат, представляват повече от 15 % от всички вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат.

Производството по оздравяване дава възможност на длъжника да предприеме оздравителни мерки (предназначени за реорганизация на предприятието на длъжника) и да сключи предпазен конкордат, след като е съставен и одобрен списък на вземанията. Оздравителните мерки включват правни и практически мерки, предназначени за подобряване на икономическото положение на длъжника и за възстановяване на способността му да изпълнява задълженията си, като същевременно го предпазват от принудително изпълнение.

Производство по несъстоятелност може да бъде образувано срещу търговец. Съгласно член 43, параграф 1 от Гражданския кодекс на Полша „търговец“ означава физическо лице, юридическо лице или организационна структура без юридическа правосубектност, която придобива правоспособност по закон и извършва от свое име стопанска или професионална дейност.

Молба за обявяване в несъстоятелност може да бъде подадена от длъжник и от всеки от неговите лични кредитори.

Производство по несъстоятелност може да бъде образувано и срещу:

1. дружества с ограничена отговорност и обикновени акционерни дружества, които не извършват стопанска дейност;
2. съдружници в търговски дружества, които носят неограничена отговорност с цялото си имущество за изпълнение на задълженията на дружеството;
3. съдружници в професионално дружество.

Производството по несъстоятелност може да бъде образувано и срещу физически лица, които не извършват стопанска дейност (член 491, параграф 1, точка 1) и следващите от Закона за несъстоятелността). Такова производство се провежда само по искане на длъжника, освен ако последният не е бивш търговец, в който случай молбата за обявяване в несъстоятелност може да бъде подадена от кредитор в срок до една година след заличаването на търговеца от съответния регистър.

Производство по реструктуриране може да бъде образувано със връзка с:

1. търговци по смисъла на член 43, параграф 1 от Гражданския кодекс;
2. дружества с ограничена отговорност и обикновени акционерни дружества, които не извършват стопанска дейност;
3. съдружници в търговски дружества, които носят неограничена отговорност с цялото си имущество за изпълнение на задълженията на дружеството;
4. съдружници в професионално дружество.

Съгласно Закона за реструктурирането производства по реструктуриране не се образуват срещу физически лица, които не извършват стопанска дейност. Производства по реструктуриране се извършват само по искане на длъжника, с изключение на производствата по оздравяване, които могат да бъдат образувани по искане на кредитора, ако длъжникът е неплатежоспособен.

В Закона за несъстоятелността се предвижда специална форма на производство по реструктуриране, което се образува по отношение на физически лица, които не извършват стопанска дейност, т.е. производство за сключване на предпазен конкордат на събранията на кредиторите от физическо лице, което не извършва стопанска дейност (членове 491(25) — 491(38) от Закона за несъстоятелността). Съгласно тези разпоредби длъжник, който е физическо лице, което не извършва стопанска дейност и е неплатежоспособно, може да сезира съда по несъстоятелността за образуване на производство за сключване на предпазен конкордат на събранията на кредиторите. Длъжник, който е подал молба за обявяване в несъстоятелност, може да бъде насочен от съда към производство за сключване на предпазен конкордат на събрание на кредиторите, освен когато в молбата за обявяване в несъстоятелност длъжникът е отказал да участва в такова производство. Съдът уважава молбата на длъжника за откриване на производство за сключване на предпазен конкордат на събрание на кредиторите или може да насочи длъжника към такова производство, когато работоспособността на длъжника и професионалното му положение показват, че той е в състояние да покрие разходите по производството за сключване на предпазен конкордат и че е възможно такъв да бъде сключен и осъществен с участието на кредитора.

2 Какви са условията за образуване на производство по несъстоятелност?

Производство по несъстоятелност се образува срещу длъжник, който е неплатежоспособен (член 10 от Закона за несъстоятелността).

Даден длъжник е неплатежоспособен, ако не е в състояние да изпълнява финансовите си задължения към момента, в който те станат изискуеми. За даден длъжник се счита, че не е в състояние да изпълнява финансовите си задължения, ако той е в забава по отношение на тези задължения за повече от три месеца. Длъжник, който е юридическо лице или организационна структура без юридическа правосубектност, която е придобила правоспособност съгласно законодателен акт, също е неплатежоспособен, когато финансовите му задължения надхвърлят стойността на имуществото му и това състояние се запази за повече от 24 месеца. Съдът може да отхвърли молба за обявяване в несъстоятелност, ако не е налице краткосрочен риск длъжникът да не е в състояние да изпълнява финансовите си задължения към момента, в който те станат изискуеми.

Производство по реструктуриране може да бъде образувано срещу неплатежоспособен длъжник или длъжник, изложен на риск от изпадане в неплатежоспособност. Неплатежоспособен длъжник е длъжник, който е неплатежоспособен по смисъла на член 10 и член 11 от Закона за несъстоятелността. Длъжник, изложен на риск от изпадане в неплатежоспособност, е длъжник, чието икономическо положение предполага, че съвсем скоро може да стане неплатежоспособен.

Съдът отказва да образува производство по реструктуриране, ако то е във вреда на кредиторите.

Освен това в Закона за реструктурирането са определени конкретни условия за образуване на всеки вид производство по реструктуриране.

Производство за одобрение на предпазен конкордат и ускорено производство за предпазен конкордат може да бъдат образувани, ако спорните вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат, не представляват повече от 15 % от всички вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазен конкордат.

Съдът отказва да образува производство за предпазен конкордат и производство по оздравяване, ако не е налице *prima facie* доказателство, че длъжникът ще бъде в състояние да поема непрекъснато разностите по производството и задълженията, възникващи след неговото образуване.

3 Кои активи се включват в масата на несъстоятелността? Как се третира активите, които са придобити, или които се прехвърлят на длъжника след образуването на производството по несъстоятелност?

В производството по несъстоятелност масата на несъстоятелността включва имуществото, притежавано от обявената в несъстоятелност страна в деня на обявяването в несъстоятелност, както и имуществото, придобито от тази страна в хода на *производството по несъстоятелност* (член 62 от Закона за несъстоятелността). *Изключенията от това правило* са посочени в членове 63—67а от Закона за несъстоятелността.

Масата на несъстоятелността не включва имуществото, изключено от принудителното изпълнение по силата на Гражданския процесуален кодекс от 17 ноември 1964 г. (Държавен вестник от 2023 г., позиция 1550), заплащането за работата на обявената в несъстоятелност страна в частта, която е несеквестируема, сумата, получена чрез реализация на заложно или ипотечно право, ако обявената в несъстоятелност страна е заложен или ипотечен управител, в частта, полагаща се съгласно споразумението за управление на други кредитори, както и парични средства, държани в блокирана сметка на квалифициран субект по смисъла на член 119zg, параграф 2 от Данъчния кодекс (*Ordynacja podatkowa*) от 29 август 1997 г. (Държавен вестник от 2021 г., позиция 1540). Когато физическо лице без лица на издръжка е обявено в несъстоятелност, масата на несъстоятелността също така не включва частта от доходите на лицето в несъстоятелност, която — включително доходите, изключени от масата на несъстоятелността съгласно точка 1) — съответства на 150 % от сумата, определена в член 8,

параграф 1, точка 1 от Закона за социално подпомагане (Ustawa o Pomocy Społecznej) от 12 март 2004 г. (Държавен вестник от 2021 г., позиции 2268 и 2270 и Държавен вестник от 2022 г., позиции 1, 66 и 1079). Когато физическо лице с лица на издръжка е обявено в несъстоятелност, масата на несъстоятелността също така не включва частта от доходите на лицето в несъстоятелност, която — включително доходите, изключени от масата на несъстоятелността съгласно точка 1) — съответства на производението от броя на лицата, зависими от лицето в несъстоятелност, плюс лицето в несъстоятелност, умножен по 150 % от сумата, определена в член 8, параграф 1, точка 2 от Закона за социално подпомагане от 12 март 2004 г.

Съдията по несъстоятелността, по искане на обявената в несъстоятелност страна или на синдика, може да определи по друг начин дела от доходите на лицето в несъстоятелност, който не е включен в масата на несъстоятелността в съответствие с точки 1а или 1б, като вземе предвид специалните нужди на обявеното в несъстоятелност лице и лицата на негова издръжка, включително здравословното им състояние, жилищните им нужди и начините за тяхното задоволяване.

Освен това с решение на събранията на кредиторите от масата на несъстоятелността може да бъде изключено друго имущество на обявената в несъстоятелност страна.

От масата на несъстоятелността се изключва също и имущество, предназначено да бъде в помощ на служителите на обявената в несъстоятелност страна и техните семейства, което е под формата на парични средства, държани в отделна сметка на дружествения фонд за социални придобивки, създаден в съответствие с разпоредбите относно дружествения фонд за социални придобивки, заедно със сумите, които трябва да бъдат платени по тази сметка след обявяването в несъстоятелност, включително изплащането на жилищни кредити, плащането на банкова лихва, натрупана по средствата, държани от фонда, и такси, събрани от лицата, ползващи социални услуги и обезщетения, финансирани от този фонд и организирани от обявената в несъстоятелност страна.

В производството по реструктуриране масата на предпазния конкордат включва имущество, използвано за дейността на предприятието, и имущество, притежавано от длъжника (член 240, член 273 и член 294 от Закона за реструктурирането).

4 Какви правомощия имат съответно длъжникът и синдикът?

В производството по несъстоятелност (производство, целящо ликвидиране на имуществото на длъжника) длъжникът се лишава от правото да управлява имуществото си. Управлението на имуществото (масата на несъстоятелността) се поема от синдика (syndyk). Синдикът поема също така други отговорности, свързани с дейността на предприятието на длъжника — управлението на работното място, изпълнението на задълженията за докладване и други.

Като участник в производството по несъстоятелност длъжникът в несъстоятелност има право на определените в Закона за несъстоятелността средства за правна защита по отношение на определени решения, постановени в хода на производството от съда и съдията по несъстоятелността, както и право да прави заявления в хода на производството по реда на Закона за несъстоятелността.

В производството по реструктуриране правомощията на длъжника и синдика се различават в зависимост от вида на производството.

В производството за одобрение на предпазен конкордат длъжникът може да извършва всички действия, освен в периода между деня, когато се постановява решението за одобрение на предпазния конкордат, и деня, когато това решение става окончателно. През този период са приложими същите правила, както в ускореното производство за предпазен конкордат, т.е. длъжникът може да изпълнява обичайните си действия за управление. Действия, различни от обичайното управление, изискват съгласието на надзорника на предпазния конкордат.

В ускореното производство за предпазен конкордат и в производството за предпазен конкордат длъжникът може да извършва обичайните си действия за управление; действия, които са различни от обичайното управление, обаче изискват съгласието на определения от съда надзорник, освен ако не се изисква съгласието на комитета на кредиторите.

В производството по оздравяване длъжникът е лишен от правото да управлява и действията се извършват от синдика, освен ако не се изисква съгласието на комитета на кредиторите.

Ако ефективното провеждане на производството по оздравяване изисква личното участие на длъжника или негови представители и същевременно те гарантират подходящо управление, съдът може да разреши на длъжника да управлява цялото предприятие или част от него, доколкото това не надхвърля обичайното управление.

5 При какви условия може да се приложи прихващане?

В производството по несъстоятелност вземания на обявената в несъстоятелност страна може да бъдат *прихванати* срещу вземания на кредитора, ако и двете съответни вземания са съществували в деня на обявяването в несъстоятелност и дори ако едното от тях все още не е било изискуемо (член 93 от Закона за несъстоятелността).

Дадено прихващане не е допустимо, ако кредиторът на обявената в несъстоятелност страна е придобил вземането чрез цесия или джиросване след обявяването в несъстоятелност или го е придобил в рамките на 12 месеца преди обявяването в несъстоятелност, като е бил наясно, че са налице основания за обявяването в несъстоятелност, освен ако придобиването не е свързано с изплащането на задължение, дължимо от придобиващата страна (лично задължение или задължение, обезпечено с конкретна собственост). (член 94 от Закона за несъстоятелността).

Прихващане не се допуска, ако кредиторът стане длъжник на обявената в несъстоятелност страна след деня на обявяването в несъстоятелност (член 95 от Закона за несъстоятелността).

Кредитор, който желае да използва правото на *прихващане*, представя във връзка с това декларация не по-късно от деня на предявяване на вземането (член 96 от Закона за несъстоятелността).

В производството по реструктуриране общите правила за прихващане на насрещни вземания подлежат на ограничения:

- ако кредиторът е станал длъжник на длъжника в деня след образуването на производството по реструктуриране;
- ако след образуването на производството по реструктуриране длъжникът на длъжника, намиращ се в производство по реструктуриране, е станал негов кредитор чрез придобиването, чрез цесия или джиросване, на вземане, възникнало преди деня на образуване на производството по реструктуриране.

Насрещните вземания могат да бъдат *прихванати*, ако вземането е придобито в резултат на изплащането на задължение, дължимо от придобиващата страна (лично задължение или задължение, обезпечено с конкретна собственост), и ако придобиващата страна стане отговорна за задължението преди деня на подаване на молбата за ускорено производство за предпазен конкурдат.

Кредитор, който желае да се възползва от *прихващане* в производство по реструктуриране, представя във връзка с това декларация на длъжника или — ако длъжникът е лишен от правото на управление — на синдика не по-късно от 30 дни след образуването на производството по реструктуриране, или — ако основанията за *прихващането* възникват по-късно — не по-късно от 30 дни след възникване на основанията за *прихващане*. Декларацията е валидна и ако е представена на определения от съда надзорник (член 53, член 273 и член 297 от Закона за реструктурирането).

6 Какво въздействие оказва производството по несъстоятелност върху текущите договори, по които длъжникът е страна?

Специфични разпоредби относно последиците от обявяването в несъстоятелност върху задълженията на обявената в несъстоятелност страна могат да бъдат намерени в членове 83—118 от Закона за несъстоятелността, относно придобитото от обявената в несъстоятелност страна наследство — в членове 119—123, и относно режима на съпругеска имуществена общност на обявената в несъстоятелност страна — в членове 124—126.

С членове 81—82 от Закона за несъстоятелността се забранява обременяването на имущество, включено в масата на несъстоятелността със залог, особен залог или ипотека.

Разпоредбите на договор, по който обявеното в несъстоятелност лице е страна, които възпрепятстват или затрудняват постигането на целта на производството по несъстоятелност, са нищожни по отношение на масата на несъстоятелността. Договор, с който се прехвърля собственост върху имущество, вземане или друго право, сключен с цел обезпечаване на вземане, е действителен по отношение на масата на несъстоятелността, ако е сключен в писмена форма на заверена дата, освен ако не става въпрос за договор за учредяване на финансово обезпечение (член 84 от Закона за несъстоятелността).

В член 85 и член 85а се определят подробни правила за рамкови договори относно форуърдни финансови операции или продажба на ценни книжа по силата на репо споразумения.

Финансовите задължения на обявената в несъстоятелност страна, които все още не са изискуеми, стават изискуеми в деня на обявяването в несъстоятелност. В деня на обявяването в несъстоятелност непаричните задължения стават парични задължения и трябва да бъдат погасени в същия ден дори и да не е изтекъл срокът за тяхното изпълнение (член 91 от Закона за несъстоятелността).

Вземане, произтичащо от договор, сключен при приемането на предложение, представено от обявената в несъстоятелност страна, може да бъде предявено от кредитор в производство по несъстоятелност само ако документът, с който се приема предложението, е представен на обявената в несъстоятелност страна преди обявяването в несъстоятелност.

Ако в деня на обявяването в несъстоятелност задълженията, поети съгласно двустранен договор, не са изцяло или частично изпълнени, със съгласието на съдията по несъстоятелността (sędzia komisarz) синдикът може да изпълни задълженията на обявената в несъстоятелност страна и да поиска от другата страна да изпълни насрещното задължение, или да се откаже от договора, считано от деня на обявяването в несъстоятелност. Ако в деня на обявяването в несъстоятелност обявената в несъстоятелност страна е страна по какъвто и да е договор, различен от двустранен договор, синдикът може да се откаже от договора, освен ако по закон не е предвидено друго.

По представено от другата страна искане на заверена дата в срок до три месеца синдикът обявява дали се отказва от договора, или иска той да бъде изпълнен. Ако синдикът не представи в рамките на срока такава декларация, се счита, че той се отказва от договора.

Другата страна, която е задължена да изпълни по-рано задължението си, може да спре изпълнението на собственото си задължение, докато не бъде изпълнено или взаимно обезпечено насрещното задължение. Другата страна няма право да извърши това, ако към момента на сключването на споразумението е запозната или би следвало да е запозната с основанията за обявяването в несъстоятелност (член 98 от Закона за несъстоятелността).

В случай на отказ от договора от страна на синдика другата страна няма право на връщане на направената престация дори ако тя е част от масата на несъстоятелността. В производството по несъстоятелност дадена страна може да поиска обезщетение за направената престация и за претърпените загуби, като предяви тези вземания пред синдика чрез ИКТ системата, подпомагаща съдебните производства (член 99 от Закона за несъстоятелността).

Продавач може да поиска връщане на движима вещ, включително ценни книжа, която е изпратена на обявената в несъстоятелност страна, без да получи цената, ако въпросната вещ не е придобита преди обявяването в несъстоятелност от обявената в несъстоятелност страна или от лице, упълномощено от тази страна да се разпорежда с въпросната вещ. Консигнатор, който е изпратил вещта на обявената в несъстоятелност страна, също има право да я получи обратно. Продавачът или консигнаторът, на когото е върната вещта, възстановява разходите, които са направени или предстои да бъдат направени, и авансовите плащания. Синдикът обаче може да запази вещта, ако плати или обезпечи плащането на цената и дължимите разходи от обявената в несъстоятелност страна. Синдикът има право да направи това в рамките на месец от поисканото връщане (член 100 от Закона за несъстоятелността).

Договори за поръчка или продажба на консигнация, сключени от обявената в несъстоятелност страна,

по които последната е поръчващата страна или консигнантът, както и договори за управление на ценни книжа, сключени от обявената в несъстоятелност страна, изтичат при обявяването в несъстоятелност. Искове, произтичащи от така понесените загуби, могат да бъдат предявени в производство по несъстоятелност.

В деня на обявяването в несъстоятелност е възможно отказване без обезщетение от договори за поръчка или за продажба на консигнация, сключени от обявената в несъстоятелност страна, и по които последната е страната, направила поръчката, или консигнантът (член 102 от Закона за несъстоятелността).

Договорите за представителство изтичат в деня, когато някоя от страните бъде обявена в несъстоятелност. В случай че това е поръчващата страна, представителят може да претендира в рамките на производство по несъстоятелност загубите, понесени от него поради изтичане на договора (член 103 от Закона за несъстоятелността).

Ако заемателят или заемотателят бъде обявен в несъстоятелност, договорът за заем за послужване се прекратява по искане на някоя от страните, в случай че предметът на договора вече е бил отдаден. В случай че предметът на договора все още не е бил отдаден, договорът изтича (член 104 от Закона за несъстоятелността).

В случай че някоя от страните по договор за заем бъде обявена в несъстоятелност, договорът за заем изтича, ако предметът на договора все още не е бил отдаден (член 105 от Закона за несъстоятелността).

Договор за отдаване под наем на недвижим имот или договор за лизинг е обвързващ за страните, ако предметът на договора е предоставен на наемателя или лизингополучателя (член 107 от Закона за несъстоятелността). Съгласно решение, постановено от съдията по несъстоятелността, синдикът прекратява договора за отдаване под наем на недвижим имот или договора за лизинг, сключен от обявената в несъстоятелност страна, с тримесечно предизвестие, дори когато би било недопустимо споразумението да бъде прекратено от обявената в несъстоятелност страна. В производство по несъстоятелност другата страна по прекратеното споразумение може да търси обезщетение поради прекратяване на договора за наем или лизинг на имот преди договорния краен срок, като подаде тези искове до синдика чрез системата на ИКТ, подпомагаща съдебните производства. Горепосочените разпоредби се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на наем или лизинг на предприятие или организирана част от него (член 109 от Закона за несъстоятелността).

Договор за кредит изтича при обявяването в несъстоятелност, ако кредиторът не е предоставил средствата на обявената в несъстоятелност страна преди тази дата. В производство по несъстоятелност заемателят може да търси обезщетение за загуби и пропуснати ползи, като предяви тези вземания пред синдика чрез системата на ИКТ, подпомагаща съдебните производства (член 111 от Закона за несъстоятелността).

Обявяването в несъстоятелност не засяга договорите за банкова сметка, договорите за сметка за ценни книжа или договорите за обща сметка на обявената в несъстоятелност страна (член 112 от Закона за несъстоятелността).

В производството по реструктуриране от деня на неговото образуване до деня на приключването му или деня, когато решението за прекратяване на производството стане окончателно, не се допуска длъжникът или синдикът да изпълняват задължения, произтичащи от вземания, които по закон са обхванати от предпазния конкордат.

Договорните разпоредби, уреждащи изменението или прекратяването на правоотношение, по което длъжникът е страна, са недействителни в случай на подадено искане за образуване на производство по реструктуриране или ако такова производство е образувано.

Разпоредбите на договор, по който длъжникът е страна, които възпрепятстват или затрудняват постигането на целта на производството по реструктуриране, са нищожни по отношение на масата на предпазния конкордат.

В член 250 от Закона за реструктурирането се определят подробни правила за рамкови договори

относно форуърдни финансови операции или продажба на ценни книжа по силата на репо споразумения.

От деня на образуване на производството по реструктуриране до деня на неговото приключване или деня, когато решението за спиране на производството стане окончателно, за наемодателя/лизингодателя е недопустимо без съгласието на комитета на кредиторите да прекратява договора за наем или лизинг за помещенията или недвижимия имот, където се извършва дейността на предприятието на длъжника.

Посочените по-горе приложими правила във връзка с договори за наем или лизинг се прилагат *mutatis mutandis* към договорите за кредит по отношение на средствата, предоставени на кредитополучателя преди деня на образуване на производството, що се отнася до лизинг, имуществена застраховка, споразумение за банкова сметка, споразумения за гаранция, споразумения, обхващащи разрешения, предоставени на длъжника, и гаранции или акредитиви, издадени преди деня на образуване на производството по реструктуриране и други споразумения от основно значение за управлението на предприятието на длъжника (членове 256, 273 и 297 от Закона за реструктурирането).

Освен това в производството по оздравяване синдикът може да се откаже от двустранен договор, който не е изпълнен изцяло или частично, преди деня на образуване на производството по оздравяване със съгласието на съдията по несъстоятелността, ако престацията на другата страна по този договор е неделима. Ако престацията по договора на другата страна е делима, тази разпоредба се прилага *mutatis mutandis* до степента, в която договорът е следвало да бъде изпълнен от другата страна, след като бъде образувано производството по оздравяване. В случай на отказ от договора от страна на синдика другата страна може да претендира за връщане на престацията, предоставена след образуването на производство по оздравяване и преди тази страна да е получила уведомлението за отказ, ако престацията е част от имуществото на длъжника. В случай че това не е възможно, другата страна може да поиска обезщетение във връзка с престацията, както и за понесените загуби. Тези вземания не са предмет на предпазен конкордат (член 298 от Закона за реструктурирането).

7 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху предявени искиове на индивидуални кредитори (с изключение на висящи дела)?

Съдът може да спре изпълнителното производство по искане на длъжника, временния надзорник или кредитора, който е подал молбата за обявяване в несъстоятелност, и да отмени запора върху банковата сметка, ако това е необходимо за постигане на целите на производството по несъстоятелност (член 39 от Закона за несъстоятелността).

Изпълнителните производства по несъстоятелност по отношение на имуществото, включено в масата на несъстоятелността, които са образувани преди обявяването в несъстоятелност, се спират по закон, считано от деня на обявяването в несъстоятелност. По закон производството се прекратява, след като решението относно обявяването в несъстоятелност стане окончателно (член 146 от Закона за несъстоятелността).

След като е обявена несъстоятелност, съдебното, административното или административно-съдебното производство, което се отнася до масата на несъстоятелността, може да се открива и да се провежда само от синдик или срещу синдик (член 144 от Закона за несъстоятелността).

В производството по реструктуриране започналите преди образуването на производството по реструктуриране *изпълнителни* производства по отношение на вземане, което е предмет на предпазен конкордат по закон, се спират по закон, считано от деня на образуване на това производство (член 259 и член 278 от Закона за реструктурирането.) В производството по оздравяване спирането се прилага по отношение на всички изпълнителни производства във връзка с имуществото на длъжника, включено в масата за оздравяване (член 312 от Закона за реструктурирането).

След влизане в сила на решението за одобрение на предпазния конкордат обезпечителните и *изпълнителните* производства, образувани срещу длъжника и целящи удовлетворяване на вземанията, предмет на предпазен конкордат, се прекратяват по закон. Преустановените обезпечителни и

изпълнителни производства срещу длъжника, целящи удовлетворяване на вземанията, които не са предмет на предпазен конкордат, могат да бъдат възобновени по искане на кредитора (член 170 от Закона за реструктурирането).

Образуването на производство за предпазен конкордат, ускорено производство за предпазен конкордат или производство по оздравяване не възпрепятства кредитора от образуване на съдебно, административно и административно-съдебно производство или производство пред арбитражни съдилища с цел предявяване на вземания, подлежащи на включване в списъка на вземанията (член 257, член 276 и член 310 от Закона за реструктурирането).

8 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху продължаването на висящи дела към момента на образуване на производството по несъстоятелност?

След обявяването в несъстоятелност съдът спира производството служебно, ако то се отнася до масата на несъстоятелността, т.е. ако резултатът от него може да засегне масата на несъстоятелността (засяга вещь, включена в масата на несъстоятелността) и е обявена несъстоятелност, и ако в производството по обявяване в несъстоятелност се назначава администратор по принудително изпълнение (член 174, параграф 1, точки 4) и 5) от Гражданския процесуален кодекс (kodeks postępowania cywilnego). Съдът призовава синдика или администратора по принудително изпълнение да участват в производството (член 174, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс). Ако обявената в несъстоятелност страна (длъжникът) е ищецът, съдът възобновява служебно спряното производство, веднага щом бъде определен синдик (администратор по принудително изпълнение) (член 180, параграф 1, точка 5 от Гражданския процесуален кодекс).

Производство срещу синдик може да бъде образувано само ако в рамките на производство по несъстоятелност в списъка на вземанията не е включено вземане, след като са изчерпани предвидените в кодекса възможности. (Член 145 от Закона за несъстоятелността).

В производството по реструктуриране текущото съдебно производство (висящо към момента на образуване на производството) се спира, ако това съдебно производство се отнася до масата на предпазния конкордат (или масата за оздравяване) и в производството по реструктуриране е назначен синдик, или ако в производството за образуване на производство по оздравяване е назначен временен администратор и производството засяга активи, предоставени като обезпечение (член 174, параграф 1, точки 4) и 5) от Гражданския процесуален кодекс). Съдът призовава временния администратор или синдика да участват в производството (член 174, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс).

Приемането на вземане, отказът от вземане, предпазният конкордат или признаването на съответните факти по делото от длъжника в тези случаи без съгласието на определения от съда надзорник нямат правно действие (член 258 от Закона за реструктурирането).

9 Кои са основните характеристики на участието на кредиторите в производството по несъстоятелност?

Участието на кредиторите в производството по несъстоятелност е уредено в членове 189—213 от Закона за несъстоятелността). Кредитори, чиито вземания са приети, имат право да участват в събирането на кредиторите и да гласуват.

Съдията по несъстоятелността, който действа служебно или, ако това е необходимо, по нечие искане, сформира комитета на кредиторите и назначава и освобождава неговите членове. Комитетът подпомага синдика, следи действията му, проверява състоянието на средствата, съставляващи масата на несъстоятелността, издава разрешение за действия, които могат да бъдат извършвани само с разрешението на комитета на кредиторите, и изразява становището си по други въпроси, ако бъде поискано от съдията по несъстоятелността или синдика. Комитетът на кредиторите може да поиска от обявената в несъстоятелност страна или от синдика да внесат яснота и може да прегледа книгата и документите, които се отнасят до несъстоятелността, доколкото това не нарушава търговската тайна.

Разрешението на комитета на кредиторите е необходимо, за да бъдат валидни действията на синдика, имащи за цел:

1. продължаващо управление на предприятието от синдика, ако то трябва да продължи повече от три месеца след обявяването в несъстоятелност;
2. отказ от продажбата на предприятието като цяло;
3. пряка продажба на имуществото, включено в масата на несъстоятелността;
4. сключване на договори за заеми или кредити и обременяване на имуществото на обявената в несъстоятелност страна с ограничени вещни права;
5. приемане на предпазен конкордат, отказ за сключване на предпазен конкордат относно спорни вземания и отнасяне на спор пред арбитражен съд.

По изключение, когато едно от посочените по-горе действия трябва да бъде извършено незабавно и се отнася до стойност, ненадвишаваща 10 000 PLN — тогава синдикът или определеният от съда надзорник могат да извършат действието без разрешение от комитета.

Освен това за продажбата на движими вещи не се изисква разрешение от комитета на кредиторите, ако приблизителната стойност на всички движими вещи, включени в масата на несъстоятелността и посочени в описа, не надвишава 50 000 PLN, както и за продажбата на вземания и други права, ако номиналната стойност на всички вземания и други права, включени в масата на несъстоятелността и посочени в описа, не надвишава 50 000 PLN.

В рамките на производството по несъстоятелност кредиторът може да представи предложение за предпазен конкордат.

Кредиторите могат също така да оспорят решението на съда по несъстоятелността или на съдията по несъстоятелността относно одобрението на счетоводните отчети на синдика, решенията, отнасящи се до списъка на вземанията, а също и по отношение на други вземания на кредиторите, плана за разпределение, възнаграждението на синдика и решението за прекратяване или спиране на производството по несъстоятелност.

Участието на кредиторите в производството по реструктуриране е уредено в членове 104—139 от Закона за реструктурирането. Кредиторите, чиито вземания са били включени в одобрения списък на вземанията, както и кредиторите, които присъстват на събранието на кредиторите и представят на съдията по несъстоятелността изпълнителен лист, удостоверяващ тяхното вземане, имат право да участват на събранието на кредиторите и да гласуват.

Постигането на съгласие за предпазен конкордат по време на събранието на кредиторите е възможно, ако в събранието участват поне една пета от кредиторите, имащи право на глас за предпазен конкордат.

Съдията по несъстоятелността сформира комитета на кредиторите и назначава и освобождава неговите членове, служебно или по нечие искане. Комитетът на кредиторите подпомага определения от съда надзорник или синдика, следи техните действия, проверява състоянието на средствата, съставляващи масата на предпазния конкордат или масата за оздравяване, издава разрешение за действия, които могат да бъдат извършвани само с разрешението на комитета на кредиторите, и изразява становището си по други въпроси, ако то бъде поискано от съдията по несъстоятелността, определения от съда надзорник, синдика или длъжника. Събранието на кредиторите и неговите членове могат да представят на съдията по несъстоятелността своите становища относно дейността на длъжника, определения от съда надзорник или синдика. Комитетът може да поиска от длъжника, определения от съда надзорник или синдика разяснения и да прегледа книгата и документите на длъжника, когато това не нарушава търговската тайна в други случаи и когато са налице съмнения, съдията по несъстоятелността определя обхвата на правомощията на членовете на комитета на кредиторите по отношение на преглеждането на книгата и документите на предприятието на длъжника.

Съгласието на комитета на кредиторите се изисква, за да бъдат валидни следните действия на длъжника или синдика:

- обременяване на елементи от масата на предпазния конкордат или масата за оздравяване с

ипотека, залог, особен залог или морска ипотека с цел обезпечаване на вземане, което не е предмет на предпазен конкордат;

- прехвърляне на собственост върху вещь или право с цел обезпечаване на вземане, което не е предмет на предпазен конкордат;
- обременяване на елементи от масата на предпазния конкордат или масата за оздравяване с други права;
- сключване на договори за кредити или заеми;
- сключване на договор за лизинг за предприятието на длъжника или за организирана част от него, или друг подобен договор;

(Посочените по-горе действия не могат да се считат за нищожни по отношение на масата на несъстоятелността, когато са изпълнени със съгласието на комитета на кредиторите.)

- продажба от страна на длъжника на недвижимо имущество или друго имущество на стойност над 500 000 PLN.

Кредиторите могат също така да оспорят решението на съда по реструктурирането или на съдията по несъстоятелността относно одобрението на счетоводните отчети на синдика, решенията, които се отнасят за списъка на вземанията (производство за предпазен конкордат и производство за оздравяване), както и по отношение на други вземания на кредиторите, възнаграждението на определения от съда надзорник или синдика и решението за прекратяване или спиране на производството по несъстоятелност.

10 По какъв начин синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността?

В производството по несъстоятелност след обявяването в несъстоятелност синдикът извършва опис, изчислява приблизително стойността на масата на несъстоятелността и изготвя план за ликвидация. В плана за ликвидация се определят предлаганият начин за продажба на имуществото на обявената в несъстоятелност страна, по-специално предприятието, времето на продажбата, разчетът на разходите и икономическата обосновка за продължаване на търговската дейност (член 306 от Закона за несъстоятелността). След извършването на опис и изготвянето на финансовия доклад, или след предоставянето на общия писмен доклад синдикът извършва ликвидация на масата на несъстоятелността (член 308 от Закона за несъстоятелността).

След обявяването на несъстоятелността синдикът може да продължи да управлява предприятието на обявената в несъстоятелност страна, ако е възможен предпазен конкордат с кредиторите или ако е възможно да се продаде цялото предприятие на обявената в несъстоятелност страна, или организирани части от него (член 312 от Закона за несъстоятелността).

В производството по реструктуриране, т.е. ускореното производство за предпазен конкордат и производството за предпазен конкордат, длъжникът по правило продължава да управлява предприятието. Съгласно член 239, параграф 1 и член 295 от Закона за реструктурирането длъжникът може да бъде лишен от правото си да управлява предприятието, ако:

- 1) длъжникът нарушава умишлено или по друг начин закона в контекста на управлението, което е във вреда на кредиторите или създава възможност за такава вреда в бъдеще;
- 2) е очевидно, че начинът на управление не гарантира прилагането на предпазния конкордат, или ако съгласно член 68, параграф 1 на длъжника е назначен доверител (kurator);
- 3) длъжникът не спазва указанията, дадени от съдия по несъстоятелност или от определения от съда надзорник, по-специално като не представя законосъобразни предложения за предпазен конкордат в определения от съдията по несъстоятелност срок.

В производството по оздравяване, ако ефективното провеждане на такова производство изисква личното участие на длъжника или негови представители и същевременно те гарантират подходящо управление, съдът може да разреши на длъжника да управлява цялото предприятие или част от него в

обхвата на обичайното управление (член 288, параграф 3 от Закона за реструктурирането).

В производството за одобрение на предпазен конкордат длъжникът управлява своето предприятие по време на цялото производство.

11 Как трябва да се предявят вземанията към масата на несъстоятелността на длъжника и как се третира вземания, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност?

Личният длъжник на обявена в несъстоятелност страна, който желае да участва в производството по несъстоятелност, е длъжен да предяви вземането си пред синдика чрез системата на ИКТ на Националния регистър на длъжниците в посочения при обявяването в несъстоятелност срок, ако това е необходимо за установяване на вземането на длъжника. Вземане може да бъде предявено и от кредитор, чието вземане е обезпечено с ипотека, залог, особен залог, данъчен залог, морска ипотека или друг вид вписване в кадастъра и имотния регистър и в ипотечния регистър, или в корабния регистър (ако вземането не бъде предявено от кредитора, то ще бъде включено в списъка служебно). Вземания, произтичащи от трудови правоотношения, се включват в списъка служебно (член 236, параграфи 1 и 2 и член 237 от Закона за несъстоятелността).

Най-напред се покриват разноските по производството по несъстоятелност преди задълженията, свързани с масата на несъстоятелността, произтичащи от обявяването в несъстоятелност, без да се изготвя план за разпределение.

В производството по реструктуриране списъкът на вземанията обхваща личните вземания по отношение на длъжника, възникнали преди образуването на производството по реструктуриране (член 76 от Закона за реструктурирането). В списъка на вземанията отделно се посочват вземания, предмет на предпазен конкордат по закон, и вземания, предмет на предпазен конкордат със съгласието на кредитора (член 86 от Закона за реструктурирането).

В производството по реструктуриране не се предявяват вземания. Списъкът на вземанията се съставя от надзорника или синдика въз основа на счетоводните книги на длъжника, другите негови документи, вписвания в кадастъра и имотния регистър и в ипотечния регистър, както и в други регистри.

Предпазният конкордат е обвързващ за кредиторите, чиито вземания съгласно закона подлежат на предпазен конкордат дори и да не са включени в списъка на вземанията. Предпазният конкордат не е обвързващ за кредитори, които не са посочени от длъжника и не са участвали в производството (член 166 от Закона за реструктурирането).

Предпазният конкордат не може да включва вземания за издръжка, обезщетения, платени като компенсация за причинено заболяване, нетрудоспособност, увреждане или смърт и анюитет, предоставен срещу права, съгласно договор за анюитет; претенции за отчуждаване на вещи и за преустановяване на нарушаването на права; вземания, за които длъжникът носи отговорност във връзка с придобиването на наследство след образуване на производството по реструктуриране, след включването на наследството в масата на предпазния конкордат или масата за оздравяване. Предпазният конкордат също така не включва вземания, произтичащи от трудови правоотношения и вземания, обезпечени от собствеността на длъжника чрез ипотека, залог, особен залог, данъчен залог или морска ипотека, в частта, чиято стойност се покрива от обезпечението, освен ако кредиторът не е съгласен да ги включи в предпазния конкордат (член 151 от Закона за реструктурирането).

12 Какви са правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземанията?

Правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземания в производството по несъстоятелност са определени в членове 239а—266 от Закона за несъстоятелността.

В производството по несъстоятелност кредиторите отговарят за предявяването на вземания. Крайният срок за предявяване на вземане е 30 дни от датата на публикуване на обявяването в несъстоятелност в системата на ИКТ на Националния център на длъжниците.

Вземания, произтичащи от трудови правоотношения, не трябва да бъдат предявявани. Този вид вземания се включват в списъка на вземанията служебно (член 237 от Закона за несъстоятелността).

Кредиторът предявява вземането си чрез формуляра, който е достъпен в системата на ИКТ на Националния регистър на длъжниците. Предявяването следва да включва първото име, фамилното име или регистрираното наименование на кредитора, номер в Общата електронна система за регистрация на населението (PESEL) (личен идентификационен номер) или номер в Националния съдебен регистър (KRS) или, ако това не е възможно, данни, които позволяват да се определят точно кредиторът, дружеството, под името на което действа кредиторът, който е стопански субект, мястото на пребиваване или седалището на кредитора, неговия адрес или данъчен идентификационен номер (NIP), ако са дадени, описание на вземането заедно с допълнителните дължими суми и стойността на непаричното вземане, доказателствата, потвърждаващи съществуването на това вземане (достатъчно е позоваване на признаването на вземането в списъка на вземанията, съставен в рамките на производство по реструктуриране), категорията, в която може да бъде включено, свързаните с него ценни книжа, номера на банкова сметка на кредитора, ако кредиторът има банкова сметка, и хода на делото, ако вземането е предмет на съдебно, административно, административно-съдебно или арбитражно съдебно производство. Ако обявената в несъстоятелност страна не е личен длъжник по отношение на предявеното вземане е необходимо да се посочи предметът на обезпечението, който се използва за удовлетворяване на вземането.

Синдикът, който проверява дали предявените вземания се потвърждават от счетоводните книги на обявената в несъстоятелност страна или други документи, или от вписвания в кадастъра и имотния регистър и в ипотечния регистър, или в други регистри, призовава обявената в несъстоятелност страна да обяви в рамките на конкретен срок дали приема вземането. Ако предявеното вземане не е потвърдено от счетоводните книги на обявената в несъстоятелност страна или от други документи, или от вписвания в кадастъра и имотния регистър и в ипотечния регистър, или в други регистри, синдикът призовава кредитора да представи в рамките на една седмица посочените при предявяването на вземането документи, тъй като в противен случай вземането може да не бъде прието. Този срок не може нито да бъде удължен, нито да бъде повторно установен. Синдикът обаче може да вземе предвид документи, представени след крайния срок, ако това не води до забавено предоставянето на списъка на съдията по несъстоятелността.

Кредиторът може да подаде възражение пред съдията по несъстоятелността в срок до две седмици от обявяването на добавянето на списъка на вземанията към документацията на производството. Обявената в несъстоятелност страна също може да подаде възражение, ако предварителният списък на вземанията не отразява нейните искания или изявления. Ако обявената в несъстоятелност страна не е правила изявления, макар че е била призована да го направи, тя може да подаде възражение само ако докаже, че не е представила изявления по независещи от нея причини.

Съдията по несъстоятелността изменя списъка на вземанията след влизането в сила на решението, което се отнася до възражението (или ако това решение е обжалвано — след влизане в сила на решението на съда по жалбата), след което одобрява списъка на вземанията. Ако не е подадено възражение, той одобрява списъка на вземанията след изтичането на крайния срок за подаване на възражение. Съдията по несъстоятелността може да измени списъка на вземанията служебно. Ако се установи, че в списъка на вземанията са включени вземания, които са изцяло или частично несъществуващи, или че вземания, които трябва да бъдат включени в списъка служебно, не са включени в него, съдията по несъстоятелността може служебно да измени списъка на вземанията.

Ако вземане е предявено след крайния срок, определен за предявяване на вземания, или вземане, което не трябва да бъде предявено, е оповестено след този срок, такова вземане се включва в допълнението към списъка на вземанията. Списъкът на вземанията трябва да се коригира в съответствие с окончателните съдебни решения. Промяна в размера на вземане, която настъпва след изготвянето на списъка на вземанията, се взема под внимание при изготвяне на плана за разпределяне или по време на гласуването на събранието на кредиторите.

След приключването или прекратяването на производството по несъстоятелност одобрено от съдията по несъстоятелността извлечение на списъка на вземанията, в което се посочват вземането и получената по него сума от кредитора, служи като изпълнителен лист срещу обявената в несъстоятелност страна. Обявената в несъстоятелност страна може да поиска вземане, включено в списъка на вземанията, да бъде обявено за несъществуващо или съществуващо в по-малка степен, ако обявената в несъстоятелност страна не е приела вземане, предявено в производство по несъстоятелност, и все още не е постановено окончателно решение по отношение на него. След като извлечението от списъка бъде обявено за подлежащо на изпълнение, обявената в несъстоятелност страна може да подаде възражение срещу включването в списъка на вземанията на вземане, което не съществува или съществува в по-малка степен, като предяви иск за обезсилване на изпълнителния лист.

Въпросът, свързан с определянето на списъка на вземанията в производството по реструктуриране, се урежда с членове 84—102 от Закона за реструктурирането.

Списъкът на вземанията се съставя от надзорника или синдика въз основа на счетоводните книги на длъжника, другите негови документи, вписвания в кадастъра и имотния регистър и в ипотечния регистър, както и в други регистри. В производството по оздравяване, образувано въз основа на опростено искане, доколкото е възможно списъкът на вземанията се съставя въз основа на списъка на вземанията, изготвен в предходното производство по реструктуриране. Ако предложението за предпазен конкордат включва разпределение на кредиторите в групи, списъкът на вземанията се съставя, като се взема предвид предложеното разпределение.

В списъка на вземанията се посочват отделно вземанията, предмет на предпазен конкордат по закон, и вземанията, предмет на предпазен конкордат със съгласието на кредитора.

В ускореното производство за предпазен конкордат длъжникът може да възрази срещу включването на дадено вземане в списъка на вземанията. Такова вземане се счита за спорно вземане. В този случай съдията по несъстоятелността променя списъка на вземанията и съответно списъка на спорните вземания.

В производството за предпазен конкордат и в производството по оздравяване участниците в производството могат да подадат възражение пред съдията по несъстоятелността срещу включването на дадено вземане в списъка на вземанията в срок до две седмици от обявяването на датата на представяне на списъка на вземанията и списъка на спорните вземания. Длъжникът може да възрази, ако списъкът на вземанията не е в съответствие с неговото изявление относно приемането или отказа от приемане на вземане. Ако длъжникът не е представил изявление, той може да подаде възражение само ако докаже, че не е представил изявление по независещи от него причини. В рамките на същия срок Длъжник или кредитор, който не е включен в списъка на вземанията, може да подаде възражение, че дадено вземане липсва в списъка.

Възражение, подадено след този срок или недопустимо по други причини, възражение, съдържащо недостатъци, които не са отстранени от възразяващата страна, или по отношение на което страната не е платила дължимата такса в определения срок, се отхвърля от съдията по несъстоятелността.

Съдията по несъстоятелността не взема под внимание изявления и доказателства, които не са включени във възражението, освен ако възразяващата страна не докаже *prima facie*, че не ги е включила във възражението не по своя вина или че закъснялото включване на изявления и доказателства няма да забави разглеждането на делото.

Фактите, обосноваващи възражението, могат да бъдат доказани само с писмени доказателства или експертно заключение. Ако вземането е установено с постановяването на окончателно съдебно решение, възражението срещу включването на вземане в списъка на вземанията може да се основава само на събития, настъпили след приключването на заседанието по делото, в рамките на което е постановено решението.

Възражението се разглежда от съдия по несъстоятелността, негов заместник или назначен съдия в закрито заседание в срок до два месеца от неговото подаване. Ако съдията, разглеждащ възражението, реши, че е необходимо провеждане на открито заседание, той уведомява определения от съда надзорник или синдика, длъжника и кредитора, който е подал възражението, и кредитора, срещу чието вземане се възразява. Неявяването им, дори ако е оправдано, не възпрепятства постановяването на

решение. Съдията по несъстоятелността, неговият заместник или назначен съдия може да се откажат от събирането на доказателства въз основа на експертно заключение, ако вещото лице е представило заключение в друго производство пред съд, арбитражен съд или административен орган. В този случай документите, съдържащи експертното заключение, се приемат за доказателство.

Решение, което се отнася до предмета на възражение, може да бъде обжалвано от длъжника, определения от съда надзорник или синдика, както и от кредиторите.

Списъкът на вземанията се изменя, доколкото е посочено в решението, след като решението, с което се уважава възражението, стане окончателно. В ускореното производство за предпазен конкордат списъкът на вземанията се одобрява от съдията по несъстоятелността по време на събирането на кредиторите.

В рамките на производството за предпазен конкордат и производството за оздравяване съдията по несъстоятелността одобрява списъка на вземанията при изтичане на срока за подаване на възражения или, ако е подадено възражение — след като решението относно възражението стане окончателно.

Съдията по несъстоятелността одобрява списъка на вземанията, които не са засегнати от възражения, все още не подлежащи на окончателно решение, ако сумата на вземанията, за които се отнасят тези възражения, не представлява повече от 15 % от всички вземания, даващи право на кредиторите да гласуват за предпазния конкордат. Производствата, които се отнасят до тези възражения, се прекратяват от съда или от съдията по несъстоятелността, ако до момента на гласуването за предпазния конкордат не са били предмет на окончателно решение.

Ако в списъка на вземанията е включено вземане, което не съществува, изцяло или частично, или се отнася до лице, различно от посоченото в списъка като кредитор, съдията по несъстоятелността може да заличи вземането от списъка служебно. Решението за заличаване на вземането от списъка се връчва на въпросния кредитор, на длъжника и на надзорника или на синдика. Тези лица не могат да обжалват решението.

Надзорникът или синдикът изготвят допълнение към списъка на вземанията, ако след представянето на списъка се установи, че дадено вземане не е включено в списъка.

След окончателния отказ за одобрение на предпазен конкордат или окончателното прекратяване на производството по реструктуриране като изпълнителен лист срещу длъжника служи извлечение от одобрения списък на вземанията (в което се посочват името на кредитора и неговото вземане).

След окончателното одобрение на предпазния конкордат извлечение от одобрения списък на вземанията, придружено от извлечение на окончателното решение за одобрение на предпазния конкордат, служи като изпълнителен лист срещу длъжника и страната, която осигурява обезпечението, като гарантира прилагането на предпазния конкордат, ако документ, потвърждаващ обезпечението, е представен на съда, и срещу страната, която трябва да извърши допълнително плащане, в случай че в предпазния конкордат се предвиждат допълнителни плащания между кредиторите.

Длъжникът може да поиска да бъде установено, че вземане, включено в списъка на вземанията, не съществува или съществува в по-малка степен, ако длъжникът е подал възражение в рамките на производство по реструктуриране, а съдът все още не е постановил окончателно решение по вземането.

След като извлечението от одобрения списък на вземанията бъде обявено за изпълняемо, длъжникът може да подаде възражение за това, че вземането, включено в списъка на вземанията, не съществува или съществува в по-малка степен, като предяви иск за обезсилване на изпълнителен лист.

13 Какви са правилата, уреждащи разпределянето на приходите? Как се образува редът на вземанията и на правата на кредиторите?

В производството по несъстоятелност правилата, уреждащи разпределянето на приходите, са определени в членове 335—351 от Закона за несъстоятелността.

Най-напред се покриват разноските по производството, след което други задължения, свързани с масата на несъстоятелността (ако средствата от масата на несъстоятелността са достатъчни), тъй като съответните суми се добавят към масата на несъстоятелността.

Вземания за издръжка за периода след обявяването в несъстоятелност се удовлетворяват от синдика, когато те станат изискуеми, до окончателното изготвяне на плана за разпределение, всеки път за всяка правоимаща страна в размер не по-висок от минималната работна заплата. Останалата част от тези вземания не се удовлетворява от масата на несъстоятелността.

Вземанията, които трябва да бъдат удовлетворени от масата на несъстоятелността (след изплащане на всички разноски по производството, задълженията, свързани с масата на несъстоятелността, и вземанията за издръжка), попадат в следните категории:

първа категория — вземания, произтичащи от трудови правоотношения, за периода преди обявяването в несъстоятелност, с изключение на вземания, свързани с възнаграждението на представителите на обявената в несъстоятелност страна или лице, извършващо действия в контекста на управлението на или надзора върху предприятието на обявената в несъстоятелност страна, вземания на земеделски производители съгласно договори за доставката на продукция от техните земеделски стопанства, вземания за издръжка и обезщетения, платени като компенсация за причинено заболяване, нетрудоспособност, увреждане или смърт и анюитет, предоставени срещу права съгласно договор за анюитет за последните три години преди обявяването в несъстоятелност, вземания по отношение на осигурителни вноски по смисъла на Закона за системата за социално осигуряване от 13 октомври 1998 г. (Държавен вестник от 2022 г., позиции 1009, 1079 и 1115) и вземания, възникнали в рамките на производство по реструктуриране, които се дължат на действия на синдика, или вземания, свързани с действия на длъжника, извършени след откриването на производството по реструктуриране, които не изискват съгласието на комитета на кредиторите или съгласието на определения от съда надзорник, или са извършени със съгласието на комитета на кредиторите или съгласието на съдебния надзорник, ако несъстоятелността е обявена в резултат на разглеждане на опростена молба за обявяване в несъстоятелност, както и вземания относно кредити, заеми, ценни книжа, гаранции или акредитиви, или друго финансиране, предвидено в приетия в производство по реструктуриране предпазен конкордат и предоставено във връзка с прилагането на този предпазен конкордат, ако несъстоятелността е обявена в резултат на разглеждане на молба за обявяване в несъстоятелност, подадена не по-късно от три месеца от окончателната отмяна на предпазния конкордат;

втора категория — други вземания, ако не се срещат в други категории, по-специално данъци и публични налози, както и други вземания по отношение на осигурителни вноски;

трета категория — лихви по вземания, включени в посочените по-горе категории, в реда, в който се изплаща главницата, както и съдебни и административни глоби и вземания, както и вземания, произтичащи от дарения и завещания;

четвърта категория — вземания на съдружници или акционери по отношение на заем или друг правен акт с подобно действие, по-специално доставката на стоки на изплащане на обявената в несъстоятелност страна, която е била капиталово дружество през петте години преди обявяването в несъстоятелност, заедно с лихвите.

Ако сумата, която трябва да бъде разпределена, не е достатъчна, за да бъдат удовлетворени всички вземания, попадащите в следващата категория вземания се удовлетворяват само след цялостното удовлетворяване на всички вземания от предходната категория, а ако разпределената сума не е достатъчна за удовлетворяването на всички вземания от дадена категория, тези вземания се удовлетворяват пропорционално на размера на всяко от тях.

Вземания, обезпечени с ипотека, залог, особен залог, данъчен залог и морска ипотека, както и права, които изтичат съгласно разпоредбите на закона, и последиците от оповестяването на лични права и вземания, обременяващи недвижим имот, постоянно плодopolзване, право на собственост на член на кооперация по отношение на жилищни помещения или кораб за морско плаване, вписан в корабния регистър, се удовлетворяват от сумата, получена чрез ликвидацията на обременената страна, от която се изваждат разходите по ликвидацията на тази страна и други разходи по производството по несъстоятелност, които не надхвърлят една десета от сумата, получена чрез ликвидацията;

приспадналата част от разходите по производството по несъстоятелност обаче не може да бъде по-висока от частта, съответстваща на дела на стойността на обременената вещ спрямо стойността на цялата маса на несъстоятелността. Тези вземания и права се удовлетворяват по реда на техния приоритет. Ако сумата, получена в резултат на ликвидацията на обременената страна, се използва за удовлетворяване на вземанията, обезпечени с ипотека, и изтичащи права, както и лични права и вземания, приоритетът зависи от момента на влизане в сила на вписването на ипотека, право или вземане в кадастъра и имотния регистър и в ипотечния регистър.

Акцесорните вземания, обезпечени съгласно отделни разпоредби, се удовлетворяват в еднаква степен с горепосочените вземания. Сумата, която трябва да се плати на кредитора, се изчислява най-напред спрямо главното вземане, след това спрямо лихвата и другите акцесорни вземания, като разносните по производството се покриват накрая.

Ако недвижим имот, право на постоянно плодopolзване, право на собственост на член на кооперация по отношение на жилищни помещения или кораб за морски плавания, вписан в корабния регистър, се продават, преди да бъдат удовлетворени вземанията, обезпечени с ипотека или с морска ипотека, и други права, включително лични права и вземания, които обременяват продадената вещ и изтичат в резултат на продажбата, вземанията за издръжка се удовлетворяват и се изплащат обезщетения като компенсация за причиняване на заболяване, нетрудоспособност, увреждане или смърт, и анюитет, предоставен срещу права по договор за анюитет за периода след обявяването в несъстоятелност, и възнаграждението за работата на служителите по недвижимия имот, плавателния съд или помещенията за трите месеца преди продажбата, но само до тройния размер на минималната работна заплата.

В производството по реструктуриране вземанията се удовлетворяват съгласно одобрения от съда предпазен конкордат. Правилата за уреждане на удовлетворяването на вземанията са определени в членове 155—163 от Закона за реструктурирането.

В предпазния конкордат може да се предвижда разпределението на кредиторите в групи, които обхващат различни категории интереси, и по-специално:

- кредитори с вземания, произтичащи от трудови правоотношения, които са съгласни те да бъдат обхванати от предпазния конкордат;
- земеделски производители с вземания относно доставянето на продукция от собственото им земеделско стопанство;
- кредитори, чиито вземания са обезпечени с имущество на длъжника чрез ипотека, залог, особен залог, данъчен залог или морска ипотека, както и чрез прехвърляне на собственост върху вещ, вземане или друго право на кредитора, и които са се съгласили вземанията им да бъдат обхванати от предпазния конкордат;
- кредитори, които са съдружници или акционери на длъжник, който е капиталово дружество, притежаващи дялове от дружеството, които им предоставят поне 5 % от гласовете на събранието на съдружниците или на събранието на акционерите.

Разделянето на кредиторите по групи е задължително, ако предложението за предпазен конкордат включва обезпечени кредитори.

Условията за реструктуриране на задълженията на длъжника са едни и същи за всички кредитори и ако гласуването за предпазния конкордат се извършва по групи кредитори, са едни и същи за кредиторите, включени в една група, освен ако кредиторът не е дал изричното си съгласие за по-неблагоприятни условия.

По-благоприятни условия за реструктуриране на задълженията на длъжника са допустими по отношение на кредитор, който след образуването на производството по реструктуриране предоставя или предстои да предостави финансиране под формата на кредит, ценни книжа, банкови гаранции, акредитиви или въз основа на друг финансов инструмент, необходим за прилагането на предпазния конкордат.

Условията за реструктуриране на вземания, произтичащи от трудови правоотношения, не могат да лишат служителите от минималната работна заплата.

Преструктурирането се прилага както за парични, така и за непарични задължения. Ако — в срок до една седмица от получаването на уведомлението за датата на събранието на кредиторите, заедно с копие от предложението за предпазен конкордат — кредиторът възрази срещу преструктурирането на неговото вземане като непарично вземане, като представи изявление на надзорника или синдика, или ако не е възможно преструктуриране поради естеството на непаричното вземане, това вземане се превръща в парично вземане. Последиците от това се проявяват в деня след образуването на производството.

Условията за преструктуриране на вземания, които са обезпечени с имущество на длъжника чрез ипотека, залог, особен залог, данъчен залог или морска ипотека, както и чрез прехвърляне на собственост върху вещь, вземане или друго право могат да се различават съгласно приоритета на кредиторите.

14 Какви са условията за и действието на приключването на производството по несъстоятелност (по-специално при сключването на предпазен конкордат)?

Производствата по несъстоятелност се обявяват за приключени от съда след изпълнение на окончателния план за разпределение или когато в хода на производството са удовлетворени всички кредитори.

В деня на влизането в сила на решението за приключване на производството по несъстоятелност обявената в несъстоятелност страна отново придобива правото да управлява и да се разпорежда с имуществото си.

След приключването на производството по несъстоятелност всяко висящо производство, образувано от синдика, целящо обявяване за недействително на действие, извършено от обявената в несъстоятелност страна, което е във вреда на кредиторите, се прекратява, а насрещните вземания за възстановяване на процесуални разноски се погасяват. В другите граждански производства обявената в несъстоятелност страна заменя синдика.

В рамките на тридесет дни след обявяване на решението за приключване на производството по несъстоятелност обявената в несъстоятелност страна, която е физическо лице, може да подаде искане за изготвяне на план за плащане към кредиторите и за погасяване на останалата част от задълженията, които не са удовлетворени в производството по несъстоятелност. В рамките на същия срок обявена в несъстоятелност страна, която е физическо лице, може също да подаде искане за погасяване на дълга, без да съставя план за плащане на кредитора, ако личните обстоятелства на обявената в несъстоятелност страна показват ясно, че тя трайно не е в състояние да извършва плащания съгласно плана за плащане на кредитора. Ако невъзможността да се извършат каквито и да е плащания по плана за плащане на кредитора, произтичаща от личните обстоятелства на обявената в несъстоятелност страна, не е постоянна, съдът погасява дълга на тази страна, без да съставя план за плащане на кредитора, при условие че в рамките на пет години от деня, в който решението относно условното погасяване на дълга на обявената в несъстоятелност страна без изготвяне на план за плащане на кредитора става окончателно нито обявената в несъстоятелност страна, нито някой от кредиторите подава искане за изготвяне на план за плащане на кредитора, в резултат на което съдът отменя решението относно условно опрощаване на дълга на обявената в несъстоятелност страна без изготвяне на план за плащане на кредитора и съставяне на план за плащане на кредитора, след като заключи, че обявената в несъстоятелност страна вече не е в състояние да извършва каквито и да е плащания съгласно план за плащане на кредитора.

Посоченото по-горе искане ще бъде отхвърлено от съда, ако:

1. обявената в несъстоятелност страна е причинила собствената си неплатежоспособност или умишлено е увеличила степента ѝ по значителен начин, по-специално чрез изразходване на активите си и чрез умишлено неизпълнение на задълженията си, които са изискуеми;
2. в десетгодишен период, предхождащ подаването на молбата за обявяване в несъстоятелност, срещу обявената в несъстоятелност страна е имало друго производство по несъстоятелност, в

което всички нейни задължения или част от тях са били погасени

— освен ако удовлетворяването на заявлението, посочено в точки 1) или 1а), е оправдано от съображения за справедливост или хуманитарни нужди.

В решението си относно изготвянето на плана за плащане на кредиторите, съдът определя в каква степен обявената в несъстоятелност страна е причинила собствената си неплатежоспособност или умишлено е увеличила нейната степен поради груба небрежност и определя в каква степен и кога (не повече от 36 месеца) обявената в несъстоятелност страна трябва да изпълни задълженията, допуснати в списъка на вземанията и неизпълнени в хода на производството по несъстоятелност в съответствие с плановете за разпределяне и каква част от задълженията на обявената в несъстоятелност страна, възникнали преди обявяването на несъстоятелността, ще бъдат погасени след изпълнение на плана за плащане на кредитора. Ако се установи, че обявена в несъстоятелност страна е причинила своята неплатежоспособност или че е увеличила степента ѝ умишлено или поради груба небрежност, планът за плащане на кредитора не може да бъде установен за период, по-кратък от 36 месеца или по-дълъг от 84 месеца. Когато кредиторът е погасил най-малко 70 % от задълженията си, допуснати в списъка на вземанията в резултат на изпълнението на плановете за разпределение и плана за плащане на кредитора, последният не може да бъде съставен за период, по-дълъг от една година. Когато кредиторът е погасил най-малко 50 % от задълженията си, допуснати в списъка на вземанията в резултат на изпълнението на плановете за разпределение и плана за плащане на кредитора, последният не може да бъде съставен за период, по-дълъг от две години.

Докато се изпълнява планът за плащане към кредиторите, не може да бъде образувано изпълнително производство по отношение на вземания, които са възникнали преди обявяването в несъстоятелност (с изключение на вземания, произтичащи от задълженията, посочени в член 370е, параграф 2 от Закона за несъстоятелността, и вземания, които не са оповестени от обявената в несъстоятелност страна, ако кредиторът не е участвал в производството), нито обявената в несъстоятелност страна може да извършва правни действия, които могат да попречат на способността ѝ да изпълнява плана за плащане към кредиторите (в изключителни случаи по искане на обявената в несъстоятелност страна съдът може да даде съгласие или да одобри такова действие).

Всяка година до края на месец април обявената в несъстоятелност страна трябва да представя пред съда доклад относно изпълнението на плана за плащане към кредиторите за предходната календарна година, в който да оповести генерираните приходи, възстановените суми и придобитото имущество със стойност, надвишаваща средното месечно възнаграждение в търговския сектор, с изключение на изплащането на дивиденди върху печалбата през третото тримесечие на предходната година.

Съдът може да измени плана за плащане към кредиторите, по искане на обявената в несъстоятелност страна или след като бъдат изслушани кредиторите, ако обявената в несъстоятелност страна не може да изпълнява определените ѝ в плана задължения. Той може да удължи периода за плащане на задълженията с не повече от 18 месеца.

Ако икономическото положение на обявената в несъстоятелност страна се подобри съществено, докато се изпълнява планът за плащане към кредиторите, и подобряването се дължи на причини, различни от увеличаването на възнагражденията или генерираните приходи от лично извършвана търговска дейност от обявената в несъстоятелност страна, кредиторите и същата тази страна могат да подадат искане за изменение на плана за плащане към кредиторите. Съдът постановява решение относно изменен план за плащане към кредиторите, след като изслуша обявената в несъстоятелност страна и кредиторите, включени в плана за плащане.

Съдът, който действа служебно или по искане на кредитор, отменя плана за плащане към кредиторите, ако обявената в несъстоятелност страна не изпълнява обявените в плана задължения, след като е изслушал обявената в несъстоятелност страна и кредиторите, включени в плана за плащане, освен ако неизпълнението на задълженията не е незначително или погасяването на остатъка от задължението на обявената в несъстоятелност страна не е обосновано по съображения за справедливост или хуманитарна потребност. Посочената по-горе разпоредба се прилага *mutatis mutandis*, ако обявената в несъстоятелност страна:

1. не е представила доклад относно навременното изпълнение на плана за плащане към

- кредиторите;
2. не е посочила в доклада за изпълнение на плана за плащане към кредиторите генерираните приходи или придобитото имущество;
  3. е извършила правно действие, което би могло да навреди на способността ѝ да изпълнява плана за плащане към кредиторите без съгласието на съда или това действие не е одобрено от съда;
  4. е укрила имущество или с окончателно решение е установено, че е извършила правно действие във вреда на кредиторите.

В случай че планът за плащане е отменен, задълженията на обявената в несъстоятелност страна не се погасяват.

Съдът постановява решение, с което утвърждава изпълнението на плана за плащане и погасяването на задълженията на обявената в несъстоятелност страна, които са възникнали преди обявяването в несъстоятелност и не са били удовлетворени при изпълнението на плана за плащане към кредиторите, след като обявената в несъстоятелност страна е изпълнила задълженията, определени в плана за плащане към кредиторите. Не се погасяват вземания за издръжка, задължения, свързани с обезщетения, изплатени като компенсация за причинено заболяване, нетрудоспособност, увреждане или смърт, дължими глоби, наложени от съда, както и задължения за обезщетяване поради причинени вреди и страдания, задължения за плащане на допълнителни обезщетения или парични обезщетения, присъдени от съда като наказателна или пробационна мярка, както и задължения за компенсиране на щети в резултат на престъпление или нарушение, установени с окончателно решение, и вземания, които обявената в несъстоятелност страна умишлено не е оповестила, в случай че кредиторът не е участвал в производството.

Промените в правоотношенията, възникнали въз основа на разпоредбите на Закона за несъстоятелността, са обвързващи за обявената в несъстоятелност страна и за другата страна и след приключване на производството по несъстоятелност, освен ако в разпоредбите на отделен законодателен акт не се предвижда друго.

Производството по реструктуриране приключва след като постановено от съда решение, с което се одобрява или се отказва одобрението на предпазния конкордат, стане окончателно. След това длъжникът възстановява правото да управлява своето имущество, ако е бил лишен от него или ако това право е било ограничено, освен ако в предпазния конкордат не се предвижда друго (член 171 от Закона за реструктурирането).

След прилагането на предпазния конкордат или след принудителното изпълнение на вземанията, обхванати от предпазния конкордат, по искане на длъжника, надзорника на предпазния конкордат или друго лице, което има право съгласно предпазния конкордат да изпълнява или да надзирава прилагането на предпазния конкордат, съдът постановява решение, утвърждаващо прилагането на предпазния конкордат (член 172 от Закона за реструктурирането).

15 Какви са правата на кредиторите след приключване на производството по несъстоятелност?

Ако след приключването на производството по несъстоятелност срещу физически лица, извършващи стопанска или професионална дейност, е изготвен план за плащане, кредитор може да поиска от съда да отмени плана за плащане към кредиторите, когато: обявената в несъстоятелност страна не изпълнява своите задължения, определени в плана, или не представя навреме доклад относно изпълнението на плана, не посочи в доклада за изпълнение на плана за плащане към кредиторите генерирани приходи или придобитото имущество, извършва без съгласието на съда правно действие, което би могло да попречи на нейната способност да изпълнява плана за плащане към кредиторите, или действието не е одобрено от съда, не оповести имуществото си или с окончателно решение е установено, че е извършила правно действие във вреда на кредиторите (член 370е от Закона за несъстоятелността). Освен това, след приключване или прекратяване на производството по несъстоятелност, кредиторът може да поиска извлечение от списъка на вземанията, одобрен от съдията по несъстоятелността, като посочва вземането и сумата, получена за него от кредитора, която да бъде обявена за изискуема с оглед събиране (в изпълнително производство) на задълженията, които не са платени в производството по несъстоятелност (член 264 от Закона за несъстоятелността).

В производството по реструктуриране кредиторът може да поиска от съда да отмени предпазния конкордат, ако длъжникът не спазва разпоредбите му или ако е очевидно, че предпазният конкордат няма да бъде изпълнен (предполага се, че предпазният конкордат няма да бъде изпълнен, ако длъжникът не успее да изпълни задълженията си, произтичащи след одобрението на предпазния конкордат). Молещата страна може да обжалва решение, отхвърлящо искането (член 176 от Закона за реструктурирането).

Ако предпазният конкордат е отменен или е изтекъл, съществуващите кредитори могат да предявят вземанията си в техния първоначален размер, а сумите, изплатени въз основа на предпазния конкордат, се приспадат от тях. Ипотека, залог, особен залог, данъчен залог или морска ипотека обезпечават вземане до размера, който все още не е удовлетворен (член 179 от Закона за реструктурирането).

16 Кой поема разходите и съдебните разноски в производството по несъстоятелност?

По принцип производството по несъстоятелност включва два етапа, т.е. производство по обявяване в несъстоятелност и производство след обявяването в несъстоятелност.

На първа инстанция разноските по производството по обявяване в несъстоятелност се покриват от внесеното от заявителя авансово плащане в размер, равняващ се на средното месечно възнаграждение в търговския сектор, като се изключат плащанията на дивидентите върху печалбата през третото тримесечие на предходната година, обявено от председателя на Централната статистическа служба. Ако производството е образувано по искане на кредитора, направените по него разноски се поемат от обявената в несъстоятелност страна, ако е обявена несъстоятелност или ако искането е отхвърлено поради изчерпване на масата на несъстоятелността.

Разноските по производството след обявяването в несъстоятелност се покриват от масата на несъстоятелността. Ако имуществото на обявения в несъстоятелност длъжник не е достатъчно, за да се покрият разноските по производството или е достатъчно само за покриването на тези разноски, съдът отхвърля молбата за обявяване в несъстоятелност.

Кредиторът няма право на възстановяване на разноски, направени в производството по несъстоятелност. При все това разноските, направени от кредитора в производството, образувано с подаване на възражение за признаване на вземане на друг кредитор, се възстановяват, ако в резултат на възражението е отказано признаване на оспореното вземане. Авансови плащания за разноските по производството, платени по искане на съдията по несъстоятелността или по решение на събранията на кредиторите, също се възстановяват, ако средствата от масата на несъстоятелността са достатъчни. Кредитор, предявил иск след определения краен срок, поема фиксирания разносък по производството по несъстоятелност, произтичащи от това предявяване, в размер, еквивалентен на 15 % от средното месечно възнаграждение в сектора на предприятията, дори ако забавянето, изключващо изплащането на дивидент на печалби през третото тримесечие на предходната година, както е обявено от председателя на Централната статистическа служба, не е по вина на кредитора, освен ако предявяването на вземане след крайния срок се дължи на това, че получателят е коригирал декларацията или друг документ за сетълмент.

Разноските по производството по реструктуриране се поемат от длъжника. Разноските, които се заплащат от длъжник, лишен от правото на управление, се заплащат от синдика по искане на съда или съдията по несъстоятелността.

Участниците в производството поемат разноските, свързани с тяхното представителство.

Разноските по производство, образувано след подаване на възражение за включване на вземането на друг кредитор, се заплащат от длъжника на възразяващия кредитор, ако възражението е довело до отказ за включване на спорното вземане, освен ако длъжникът не оспори включването на вземането в списъка на вземанията в изявление, подадено съгласно член 86, параграф 2, точка 9 от Закона за реструктурирането или ако подаде възражение.

17 Какви са правилата относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните актове, които са във вреда на кредиторите на несъстоятелността?

В производството по несъстоятелност правните действия, извършени от обявената в несъстоятелност страна по отношение на масата на несъстоятелността, са нищожни. Разпореждането от обявената в несъстоятелност страна с цялото наследство или с част от него, или с дял от наследство също е нищожно, както и разпореждането от страната с дял от вещ, която е включена в наследството, и съгласието на тази страна друг наследник да се разпорежда с дял от вещ, включена в наследството.

Следните действия са нищожни, ако за тях не е дадено съгласието на комитета на кредиторите (член 206 от Закона за несъстоятелността):

1. продължаващо управление на предприятието от синдика, ако то трябва да продължи повече от три месеца след обявяването в несъстоятелност;
2. отказ от продажбата на предприятието като цяло;
3. пряка продажба на имуществото, включено в масата на несъстоятелността;
4. сключване на договори за заеми или кредити и обременяване на имуществото на обявената в несъстоятелност страна с ограничени вещни права;
5. приемане на предпазен конкордат, отказ за сключване на предпазен конкордат относно спорни вземания и отнасяне на спор пред арбитражен съд.

Възможно е да се направи изключение, когато едно от посочените по-горе действия трябва да бъде извършено незабавно и се отнася до стойност, която не надвишава 10 000 PLN, в който случай синдикът или определеният от съда надзорник могат да извършат действието без съгласието на комитета.

От друга страна, съгласието на комитета на кредиторите не се изисква за продажбата на движими вещи, ако приблизителната стойност на всички движими вещи, включени в масата на несъстоятелността, които са посочени в описа, е не по-голяма от 50 000 PLN, както и за продажбата на вземания и други права, ако номиналната стойност на всички вземания и други права, включени в масата на несъстоятелността, които са посочени в описа, не надвишава 50 000 PLN. Това се прилага и за съгласие за продажбата на вземания и други права, ако номиналната стойност на всички вземания и други права, включени в масата на несъстоятелността, които са посочени в списъка на вземанията, не надхвърля равностойността на 50 000 PLN.

Вписване в кадастъра и имотния регистър, както и в ипотечния регистър, или в друг регистър, обременяващо имуществото на обявената в несъстоятелност страна с ограничени вещни права, извършено без необходимото съгласие по член 1, подлежи на служебно заличаване. Основание за заличаването е окончателното решение от съдията по несъстоятелността, съгласно което вписването е недопустимо (член 206, параграф 5 от Закона за несъстоятелността).

Съдията по несъстоятелността определя действията, които не могат да бъдат извършвани от синдика без съгласието на съдията или без съгласието на комитета на кредиторите. Това означава, че съдията по несъстоятелността може да разшири каталога на посочените в член 206 действия, които са нищожни, ако за тях не бъде дадено съгласието на комитета на кредиторите.

Правните действия, посредством които обявената в несъстоятелност страна се разпорежда със своето имущество в срок до 12 месеца преди подаването на молбата за обявяване в несъстоятелност, се обявяват за нищожни, ако са извършени безплатно или срещу заплащане, но стойността на престацията на обявената в несъстоятелност страна очевидно надвишава насрещната престация, получена от тази страна или запазена за тази страна, или за трета страна. Това правило се прилага *mutatis mutandis* по отношение на съдебно споразумение, разрешение за приемане на вземане и отказ от вземане.

Също така обезпечението за изплащане на задължение, което не е изискуемо, и самото изплащане на такова задължение се непротивопоставими, ако са извършени от обявената в несъстоятелност страна в срок до шест месеца преди подаването на молбата за обявяване в несъстоятелност. Въпреки това страната, която е получила плащането или обезпечението, може чрез предявяване на иск или чрез възражение да поиска тези действия да бъдат признати за противопоставими, ако не е знаела за

съществуването на основания за обявяване в несъстоятелност към момента на извършване на тези действия.

Посочените по-горе правила не се прилагат за обезпечения, учредени преди обявяването в несъстоятелност във връзка с форуърдни финансови операции, заеми за финансови инструменти или продажба на ценни книжа съгласно репо споразумения, посочени в член 85, параграф 1.

По искане на трета страна съдията по несъстоятелността може да разпoredи насрещната престация на това лице да бъде върната от масата на несъстоятелността, ако тази престация е предоставена във връзка с правно действие на тази трета страна и на обявената в несъстоятелност страна, което се отнася до имущество, включено в масата на несъстоятелността. Разпоредбите относно недължимата престация се прилагат *mutatis mutandis* за този вид престация. Връщането на тази престация може да бъде разпоредено, ако правното действие е било осъществено след обявяването в несъстоятелност и преди публикуването на решението за обявяване в несъстоятелност в регистъра, когато третото лице, което е извършило надлежна проверка, не би могло да е наясно с обявяването в несъстоятелност.

Прехвърлянето на бъдещо вземане е непротивопоставимо на масата на несъстоятелността, ако това вземане възниква след обявяването в несъстоятелност, освен ако договорът, с който се прехвърля вземането, е сключен не по-късно от шест месеца преди подаването на заверена дата на писмена молба за обявяване в несъстоятелност.

Възмездно правно действие във връзка с масата на несъстоятелността се обявява за недействително от съдия по несъстоятелността, служебно или по искане на синдика, ако то е извършено от обявената в несъстоятелност страна в срок до шест месеца преди подаването на молбата за обявяване в несъстоятелност спрямо съпруга(ата) на страната, кръвен роднина или роднина по сватовство, по права линия, роднина, включително по сватовство, по сребрена линия до и включително втора степен, спрямо лице, което има действително взаимоотношение с обявеното в несъстоятелност лице, управлява домакинство с него или е осиновител или осиновено дете на страната, освен ако другата страна, участваща в действието, не докаже, че интересите на кредиторите не са били увредени. Решението на съдията по несъстоятелността може да бъде обжалвано.

Посоченото по-горе правило се прилага по отношение на действия, извършени от обявената в несъстоятелност страна спрямо дружество, в което тя е член на съвета или едноличен собственик, или акционер, и спрямо дружества, в които посочените в предходния параграф лица са членове на съвета или еднолични собственици, или акционери. То се прилага *mutatis mutandis* и по отношение на действия, извършени от обявена в несъстоятелност страна, която е дружество или юридическо лице, ако са извършени спрямо неговите партньори, техните представители или съпрузи и спрямо дъщерни дружества, техните партньори и представители, и съпрузите на тези лица, както и по отношение на действия, извършени от обявената в несъстоятелност страна, която е дружество, осъществяващо дейност чрез друго дружество, ако едно от тях е дружеството майка, или ако това дружество е дружеството майка на обявената в несъстоятелност страна и на другата страна, участваща в действието.

Съдията по несъстоятелността, действащ служебно или по искане на синдика, обявява конкретна част от възнаграждението, изискуемо за период преди обявяването в несъстоятелност, който не е по-дълъг от шест месеца преди подаването на молбата за обявяване в несъстоятелност, за недействителна по отношение на масата на несъстоятелността, ако възнаграждението за работа, извършена от лице, представляващо обявената в несъстоятелност страна, или служител, изпълняващ управленски задачи в предприятието, или възнаграждението на лице, предоставящо услуги, свързани с управлението на или надзора върху предприятието на обявената в несъстоятелност страна, посочени в трудов договор, договор за услуги или решение на управителния орган на обявената в несъстоятелност страна, който е сключен или което е прието преди обявяването в несъстоятелност, е очевидно по-високо от средното възнаграждение за този вид работа или услуги и не е обосновано от обема на работата дори ако това възнаграждение вече е било изплатено.

Съдията по несъстоятелността може да обяви възнаграждението на посочените по-горе лица за периода след обявяването в несъстоятелност за изцяло или частично недействително, що се отнася до масата на несъстоятелността, ако то не е обосновано от обема на работата, тъй като управлението е поето от синдика.

По искане на синдика съдията по несъстоятелността обявява за недействителни и следните действия по отношение на масата на несъстоятелността:

- обременяване на имуществото на обявената в несъстоятелност страна с ипотека, залог, особен залог или морска ипотека, ако обявената в несъстоятелност страна не е личен длъжник на обезпечения кредитор и обременяването е установено в срок до 12 месеца преди подаването на молбата за обявяване в несъстоятелност, а на обявената в несъстоятелност страна не е предоставена престация във връзка с това обременяване;
- обременяване на имуществото на обявената в несъстоятелност страна с ипотека, залог, особен залог или морска ипотека, ако обременяването на собствеността е установено в замяна на престация на стойност, която е несъразмерно ниска в сравнение със стойността на установеното обезпечение;
- посочените по-горе тежести, независимо от стойността на престацията, ако обезпечават задълженията на лицата, посочени в член 128 от Закона за несъстоятелността (лица, които са близки или свързани с обявената в несъстоятелност страна), освен ако другата страна не докаже, че интересът на кредиторите не е увреден;
- договорните санкции, предвидени за неизпълнението или неточното изпълнение на задължение, ако задължението е било в голяма степен изпълнено от обявената в несъстоятелност страна или ако договорната санкция е очевидно прекомерна.

Правни действия, извършени от обявената в несъстоятелност страна, които са във вреда на кредиторите по въпроси, които не са обхванати от Закона за несъстоятелността, се уреждат *mutatis mutandis* от разпоредбите на Гражданския кодекс относно защитата на кредитора срещу изпадане в неплатежоспособност на длъжника.

В производството по реструктуриране в съответствие с член 129 от Закона за реструктурирането, за да не бъдат нищожни следните действия на длъжника или на синдика, за тях се изисква съгласието на комитета на кредиторите:

- обременяване на елементи от масата на предпазния конкордат или масата за оздравяване с ипотека, залог, особен залог или морска ипотека с цел обезпечаване на вземане, което не е предмет на предпазен конкордат;
- прехвърляне на собственост върху вещь или право с цел обезпечаване на вземане, което не е предмет на предпазен конкордат;
- обременяване на елементи от масата на предпазния конкордат или масата за оздравяване с други права;
- сключване на договори за кредити или заеми;
- сключване на договор за лизинг за предприятието на длъжника или за организирана част от него, или друг подобен договор;

(Когато са извършени със съгласието на комитета на кредиторите, посочените по-горе действия не могат да се считат за недействителни по отношение на масата на несъстоятелността.)

- продажба от страна на длъжника на недвижимо имущество или друго имущество на стойност над 500 000 PLN.

Разпоредбите на договор, по който длъжникът е страна, които възпрепятстват или затрудняват постигането на целта на ускореното производство за предпазен конкордат, са *недействителни*, що се отнася до масата на предпазния конкордат (член 248, член 273, член 297 от Закона за реструктурирането).

В производството по оздравяване правните действия на длъжника, посредством които той се разпорежда със своето имущество, са недействителни по отношение на масата за оздравяване, в случай че стойността на престацията, предоставена от длъжника, е значително по-висока от стойността на престацията, предоставена на длъжника или запазена за длъжника, или за трета страна, и които са извършени в срок до 12 месеца преди подаването на искане за образуване на производство по оздравяване. Това правило се прилага *mutatis mutandis* по отношение на съдебно споразумение, разрешение за приемане на вземане и отказ от вземане.

Учредените в период от 12 месеца преди да бъде подадено искане за образуване на производство по оздравяване обезпечения също са недействителни по отношение на масата за оздравяване, ако не са учредени в пряка връзка с получаването от длъжника на престация или ако в деня на учредяването надхвърля повече от половината от стойността на обезпечената престация, получена от длъжника, заедно с акцесорните вземания, посочени в документа, служещ като основание за учредяване на обезпеченията, учредени в период от 12 месеца преди подаването на искане за образуване на производство по оздравяване (член 304 от Закона за реструктурирането).

В производството по оздравяване съдията по несъстоятелността, действащ служебно или по искане на синдика, обявява конкретна част от възнаграждението, изискуемо в период преди обявяването в несъстоятелност, който не е по-дълъг от три месеца преди подаването на искането за образуване на производство по оздравяване, за недействителна по отношение на масата за оздравяване, ако възнаграждението за работа, извършена от представителя на длъжника или служител, изпълняващ управленски задачи в предприятието, или възнаграждението на лице, предоставящо услуги, свързани с управлението на или надзора върху предприятието на длъжника, посочени в трудов договор, договор за услуги или решение на управителния орган на длъжника, който е сключен или което е прието преди образуването на производство по оздравяване, е очевидно по-високо от средното възнаграждение за този вид работа или услуги и не е обосновано от обема на работата дори ако това възнаграждение вече е било изплатено. Съдията по несъстоятелността може да обяви възнаграждението на посочените по-горе лица, което е изискуемо в периода след образуването на производството по оздравяване, за изцяло или частично недействително по отношение на масата за оздравяване, ако то не е обосновано от обема на работата, тъй като управлението е поето от синдика (член 305 от Закона за реструктурирането).

Синдикът може да инициира образуването на производство по обявяване на действия за недействителни и други производства, в които дадено вземане се основава на недействителност на действие. Обявяването за недействително на дадено действие е недопустимо след изтичането на една година от образуването на производство по оздравяване, а тази недопустимост може да настъпи дори по-рано в определени случаи, [предвидени в Гражданския кодекс](#). Сроктът не се прилага, ако искането за обявяване на дадено действие за недействително е подадено под формата на възражение. Правни действия, извършени от обявената в несъстоятелност страна във вреда на кредиторите по въпроси, които не са обхванати от обсъдените по-горе разпоредби, могат да бъдат оспорени по подходящ начин съгласно разпоредбите на [Гражданския кодекс](#) относно защитата на кредитора срещу изпадане в неплатежоспособност на длъжника (членове 306—308 от Закона за реструктурирането).

■ Последна актуализация: 09/07/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.